

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Resumé

Medlov (Bez. Olomouc). „Za školou“. Hügelgräberkultur. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung, Rettungsgrabung.

MIKULOV (okr. Břeclav)

Na Hradbách. Velatická fáze KSPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2006 byla zahájena výstavba rodinných domů na jižním okraji Mikulova v prostoru vymezeném komunikací Mikulov – Valtice a ulicí Na Hradbách. Jde o plochu, která byla dříve součástí dietrichsteinské bažantnice.

V průběhu první etapy výstavby, kdy došlo k vybudování inženýrských sítí, byly v liniových výkopech zdokumentovány tři objekty. Jednalo se o dvě jámy a torzo pece. Všechny lze na základě nálezů keramiky datovat do období velatické kultury. Řada zlomků keramiky byla získána i povrchovým sběrem na lokalitě.

Sídliště se zřejmě rozkládalo v okolí ulice Na Hradbách, jak dokládají starší nálezy uložené ve sbírkách RMM.

Petr Kubín

Resumé

Mikulov (Bez. Břeclav). „Na Hradbách“. Velatitzer Phase der mitteldonauländischen Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

NEPLACHOVICE (okr. Opava)

Ulice Loděnická, parc. č. 819/5, 819/7. Doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

V rámci záchranného archeologického výzkumu na stavbě rodinného domu (popis lokality – viz kap. Eneolit) byla z podorniční vrstvy získána malá kolekce keramického materiálu z doby bronzové.

Tereza Krasnokutská

Resumé

Neplachovice (Bez. Opava), Loděnická Str., Parc. Nr. 819/5, 819/7. Bronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)

„Mýlina“ KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum prováděný v roce 2006 na polykulturní lokalitě Olomouc-Neředín, trať „Mýlina“ navázal na výzkumy z let 1998–2005. Lokalita se nachází na západním okraji Olomouce na dvou výrazných návrších a v údolí zaniklé vodoteče (orientované ve směru SV–JZ). Výzkum v roce 2006 se zaměřil především na návrší orientované ve směru JZ. Na mapě ZM 1 : 10 000 je plocha výzkumu ohraničena těmito koordináty ZSČ : JSC – 140 : 260, 151 : 256, 137 : 252, 149 : 251, nadmořská výška kolísala od 240–245 m.

Na třech parcelách rodinných domů byly prozkoumány čtyři zásobní jámy slezskoplatěnické kultury s bohatým keramickým inventářem a zlomkem zvířecí plastiky. Z lužické fáze KLPP byla prokopána rozměrná zásobnice, částečně narušená polozemnicí z mladší doby římské.

Jaroslav Peška, Filip Šrámek

Resumé

Olomouc-Neředín (Bez. Olomouc. „Mýlina“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung, Rettungsgrabung.

OPAVA (k. ú. Jaktař, okr. Opava)

Ulice Pavlovského, parc. č. 1492/11, 1492/19. KLPP. Sídlištní objekt. Záchranný výzkum.

Při archeologickém dohledu vybagrovaných základů pro rodinný domek byla zaznamenána narušená pravěká zásobní jáma (popis viz kap. Eneolit). Keramický materiál získaný z výplně zásobní jámy byl předběžně datován do eneolitu. Jako příměs byl získán menší počet keramických fragmentů náležejících kultuře lužických popelnicových polí.

Tereza Krasnokutská

Resumé

Opava (Kataster Jaktař, Bez. Opava). Pavlovského Str. Die Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlungsobjekte. Rettungsgrabung.

OPAVA (k. ú. Malé Hoštice, okr. Opava)

Ul. Svobody, parc.č. 176/1, 177/1. KLPP. Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

V dubnu roku 2005 bylo ve výkopech základových pásů rodinného domu pana Pivody v Malých Hošticích (NPÚ Ostrava č. akce 11/05) zjištěno 15 porušených zahloubených objektů. Zjištěná lokalita leží na jižním okraji obce Malé Hoštice v nadmořské výšce 244–246 m na mírném, jižně orientovaném svahu. Rozkládá se na první terase řeky Opavy, od které je vzdálena přibližně 150 m. Nalezště se nachází na již dříve známém a částečně prozkoumaném sídlišti (Pavelčík 1958; 1979; 1991) a je vyznačeno na ZM 1 : 10 000 (list 15-32-20) v okolí bodu o souřadnicích 69:216 mm od západní : jižní sekční čáry.

Vzhledem k projektu stavby, který nepočítal se skryvkou orniční vrstvy, byly objekty zachyceny pouze v úzkém prostoru základových pásů. Po domluvě s majitelem byla orniční vrstva skryta alespoň u objektů zasahujících do půdorysu stavby, čímž by jinak bylo znemožněno jejich další zkoumání. Díky tomuto postupu bylo zjištěno dalších 5 objektů, z nichž pouze čtyři mohly být zkoumány.

Vzhledem k výše popsáným okolnostem nebylo možné prozkoumat většinu objektů v plném rozsahu. Zároveň bylo velice komplikované rozlišit superpozice objektů dříve než při jejich preparaci. Z devatenácti zkoumaných objektů bylo dvanáct zásobních jam, které měly ve všech případech nepravidelný kruhový půdorys a vakovitý či hruškovitý profil s rovným či konkávním dnem, sedm objektů nebylo možno interpretovat s ohledem na jejich malou prozkoumanou část. Zajímavý byl především objekt 511, na jehož dně byl objeven pohřeb psa (obr. 7). Kostra se dochovala v téměř neporušeném stavu, pouze zadní partie byla oddělena bagrem při výkopových pracích. Pes byl pohřben na pravém boku v přirozené poloze. Dlouhý byl cca 80 cm (skutečná délka nebyla vzhledem k porušení zjištěna) a v kohoutku měřil cca 50 cm. V okolí skeletu nebyl zjištěn žádný doprovodný materiál evidentně související s pohřbem.

Z objektů pochází rozsáhlý soubor keramického materiálu, ve kterém je plně zastoupena škála sídlištní keramiky, respektive keramických tvarů vyskytujících se v inventáři slezské fáze kultury lužických popelnicových polí. Jedná se o různá osudí, zásobnice, šálky, misky, látky, talíře, pražnice, cedník a malé nádoby. K tomuto výčtu keramických tvarů je třeba předsolat, že keramický materiál je značně zlomkovitý. Výjimkou je jeden celý a jeden rekonstruovatelný šálek.

Další poznatky k prozkoumané lokalitě přinese až zpracování výzkumu z roku 2006, který proběhl na tomtéž sídlišti. Výsledky obou výzkumů budou vyhodnoceny společně, což snad poskytne lepší představu o rozsahu a době trvání popisovaného sídliště.

Výzkum byl financován z dotace Programu podpory ZAV Ministerstva kultury České republiky.

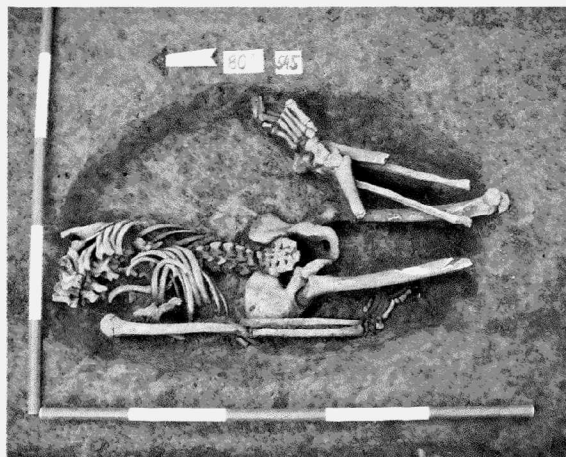
Ul. Svobody, Luční, Kmochova. KLPP. Sídliště, pohřeb na sídlišti. Záchranný výzkum.

Dne 4.4. 2006 byly v obci Malé Hoštice zahájeny výkopové práce související s rekonstrukcí a dostavbou stávající kanalizace (NPÚ Ostrava č. akce 4/06). S ohledem na starší nálezy (Pavelčík 1958, 1971, 1991) a na záchranný archeologický výzkum, který proběhl v roce 2005 na ul. Svobody, byly výkopové práce zahájeny v předstihu právě na této ulici.

Výkop zpočátku protínal náplavové vrstvy řeky Opavy mocné až 1,8 m. Po dvaceti metrech byl ve výkopu vedeném do jižně orientovaného mírného svahu patrný zlom, kdy spráše začala prudce stoupat až na úroveň 60 cm pod dnešním terénem. Situace byla vyhodnocena jako hrana inundace nedaleké řeky. První zahloubený objekt byl zjištěn zhruba 10 m od této hrany a další byly identifikovány v celé délce ul. Svobody (255 m). Archeologické objekty byly zjištěny také na ul. Luční, která se k ul. Svobody připojovala zleva po 107 m od prvního nálezu, a na ul. Kmochova, která ukončuje ul. Svobody křížením ve tvaru T. Celkem bylo na těchto třech ulicích zjištěno 82 zahloubených objektů a dva kostrové pohřby. Na základě keramického materiálu bylo z tohoto počtu datováno

Obr. 7. Malé Hoštice, parc. č. 176/1, 177/1. Pohřeb psa v sídlištním objektu 511
Malé Hoštice, Parz. Nr. 176/1, 177/1. Hundbegräbnis in der Siedlungsgrube 511.

Obr. 8. Malé Hoštice. Detail pohřbu na sídlišti
Malé Hoštice. Detail des Begräbnis auf der Siedlung.

36 objektů do kultury lužických popelnicových polí, 25 objektů do kultury s lincární keramikou (viz kapitola neolit) a z 21 objektů nepochází datovatelný materiál.

Objekty KLPP byly zjištěny na ul. Svobody (32), na ul. Luční (2) i na ul. Kmochova (2). Zkoumány byly pouze v cca 1 m širokém výkopu a jen v části zahloubené do podloží, protože z technických důvodů byla vždy bagrem odebrána 40–60 cm mocná vrstva interpretovatelná jako silně homogenizovaná kulturní vrstva. V té nebyly obrysy objektů rozpoznatelné a tak bylo možno sledovat tvar pouze u značně zahloubených objektů.

Vzhledem k tomu bylo podle tvaru možné interpretovat funkci pouze 19 objektů (zásobní jámy). Jeden objekt by mohl být interpretován jako hliník. Keramický materiál získaný z objektů bude dále zpracováván, což by mělo zpřesnit dataci objektů, a tedy i sídliště.

Při výzkumu byly zachyceny již zmíněné dva kostrové pohřby. Jeden na profilu výkopu na ul. Svobody, druhý na profilu na ul. Kmochova. Kostra na ul. Kmochova ležela mimo trasu výkopu a byla uložena v kulturní vrstvě bez jakéhokoli náznaku hrobové jámy, 20 cm nad objektem datovatelným podle materiálu do LnK. Byla preparována v sondě, jejíž výplň byla odebírána po 15 cm mocných vrstvách. Kostra ležela na zádech, hlavou k východu, pohledem k severu. Pravá ruka byla oddělena bagrem, prstní kůstky byly nalezeny v oblasti hrudníku. Levá ruka byla v lokti ohnuta a dlaní položena na hrudníku. Nohy byly skrčeny do „žabí polohy“. U hlavy byla uložena část lebky drobného přežvýkavce, zatímco v oblasti chodidel ležela čelisti koně. V okolí skeletu nebyl zjištěn žádný doprovodný materiál. Ze zasypu nad kostrou i z jejího okolí pochází střeptavý materiál datovatelný do KLPP a LnK. Kostra na ul. Svobody byla zachycena na úrovni podloží. Protože opět ležela mimo trasu výkopu, byla zkoumána v sondě výkop byl odebírán po vrstvách 15 cm. Na úrovni podloží se vyrýsovala hrobová jáma oválného půdorysu o rozměrech 0,97 × 0,63 m. Na povrchu byly patrné části kostí, které byly zachyceny na profilu. Kostra byla v hrobové jámě uložena na břiše, lebka chyběla. Levá ruka byla natažena podél těla, pravá byla skrčena pod tělem. Nohy byly ohnuty

v kolenou směrem k pánvi a překříženy v oblasti kotníků. V zásypu hrobové jámy nebyl zjištěn žádný keramický materiál, který by mohl pohřeb datovat. V sondě nad hrobovou jámou byl zjištěn jak materiál KLPP, tak i LnK. Kosterní pozůstatky budou podrobeny antropologické analýze a dataci pomocí metody C¹⁴.

Archeologické objekty se nacházely v nadmořské výšce 245–249 m. Lokalita je na ZM 1 : 10 000 vyznačena na linii bodů o souřadnicích 70:210, 70:225, 67:225, 70:225, 70:238, 65:238 mm od západní : jižní sekční čáry.

Jindřich Hlas

Literatura

- Pavelčík, J. 1958: *Malé Hoštice, okr. Opava. Č.p. 53. Nálezová zpráva č.j. 161/58/0. Uloženo v archivu OOAF Opava.*
Pavelčík, J. 1971: *Malé Hoštice, okr. Opava. Č.p. 266, 270. Nálezová zpráva. Uloženo v archivu OOAF Opava.*
Pavelčík, J. 1991: *Malé Hoštice, okr. Opava. Intravilán, Dolní ulice. Nálezová zpráva. Uloženo v archivu OOAF Opava.*

Resumé

Opava (Kataster Malé Hoštice, Bez. Opava). Str. Svobody. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung, Tierbestattung in der Siedlung. Rettungsgrabung.

Opava (Kataster Malé Hoštice, Bez. Opava). Str. Svobody, Luční, Kmochova. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung, Bestattung in der Siedlung. Rettungsgrabung.

OTASLAVICE (okr. Prostějov)

„Obrova noha“, ÚK. Hradisko. Zjišťovací výzkum.

V rámci řešení projektového MK ČR – „Pravěká a časně historická hradiska na Moravě III“ bylo podrobně geodeticky zaměřeno hradisko Obrova noha u Otaslavic a proveden zjišťo-

vací výzkum všech tří v terénu identifikovatelných pásem opevnění. Každé pásmo opevnění bylo prozkoumáno jedním řezem kolmým k podélné ose fortifikace. Podmínkou jejich realizace ze strany majitele lesa bylo, že nedojde k poškození lesní kultury. Ne vždy se proto podařilo sondu umístit tak, aby plně odpovídala výzkumnému záměru. Zatímco v případě vnějších dvou pásem opevnění byla odkryta kamenná destrukce někdejší hradby, vnitřní pásmo opevnění, které má charakter terasovitěho útvaru ohraničujícího z východní a jihovýchodní strany plató sídliště, mělo zcela odlišný charakter. Terasa byla z vnější strany lemována mělkým příkopem a předsazenou dřevěnou palisádou. Pomineme-li materiál ze středního eneolitu – KNP II/KKK I – (Obrova noha byly až dosud považovány za hradisko právě z tohoto období) byl ze všech tří pásem opevnění získán materiál únětické kultury, což je spodní hranice jeho datování.

Miroslav Šmíd

Resumé

Otaslavice (Bez. Prostějov). „Obrova noha“. Aunjetitzer Kultur. Höhensiedlung. Feststellungsgrabung.

OTASLAVICE (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)

Čp. 50, parc. č. 30/1. KLPP. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: poloha lokality v ZM ČR 1 : 10 000 (list 24-24-22) rok vydání 1982: 38 mm od Z s. č. : 205 mm od J s. č.

V měsíci říjnu byl dokumentován výkop pro kanálovou přípojku v délce 19 m. Sprašové podloží bylo zachyceno pouze v několika malých úsecích před domem čp. 50 v hloubce 110 cm pod úrovní terénu. Na podloží nasedal tmavě černohnědý půdní typ s kulturní vrstvou obsahující keramiku LnK a MMK, v jejím nadloží se nacházela vrstva s keramikou KLPP. Zahloubené objekty nebyly v místech, kde bylo dosaženo podloží, zachyceny a nebyly rozlišeny ani na profilech.

Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Resumé

Otaslavice (Kataster Horní Otaslavice, Bez. Prostějov) Nr. 50. Die Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OTASLAVICE (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)

„Stránsko“. KLPP. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při výkopu pro hloubkovou kanalizaci byl zachycen objekt se zlomky keramiky kulturního okruhu lužických popelnicových polí. Celé polykulturní sídliště bylo protato liniovým výkopem vymezeným zhruba koordináty odečtenými z mapy na serveru <http://www.mapy.cz/> : 49°23'4.85"N, 17°4'14.08"E a 49°23'7.8"N, 17°4'9.64"E.

Nálezy i dokumentace jsou uloženy v Muzeu Prostějovska v Prostějově.

Pavel Moš

Obř. 9. Otaslavice, okr. Prostějov. „Obrova noha“. Detail kamenné destrukce hradby ve druhém pásmu opevnění.
Otaslavice, Bez. Prostějov. „Obrova noha“. Detail der Steindestruktion der Mauer in der zweiten Befestigungzone.